

Munkaszervezet területi típusai: A ~t a munkaszervezet alapformáinak

(—>munkaszervezet alapformái) egy nagyobb területre jellemző jelleg-zetes aránya, belső összefüggései alapján határolja el a néprajzi kutatás. A ~nak kialakításában döntő szerepet játszik a családtípus (kis család, nagycsalád), illetve ennek munkaszervezete, mint a paraszti munkaszervezet alapja. A ~nak belső szerkezete történeti korszakon-ként változik, s ezzel egy bizonyos korszakra jellemző, a tudományos kutatás által elhatárolt ~ érvényüket veszíthetik. A néprajzi kutatás a ~t csupán a mai Mo. politikai határai között, a Dunán inneni területen vizsgálta meg, s időben a XIX. sz. második és a XX. sz. első felében tekinti érvényesnek. A négy nagyobb típus a következő: 1. Hegyvidéki nagycsaládos terület (Északi-középhegység, a Bódva-völgy és az Abaúj-Zempléni hv. kivételével). Itt a múlt században döntő súlya a nagycsaládi munkaszervezetnek volt, s mellette kisebb mértékben, társadalmi rétegektől függően kapott egyéb munkaszervezeti alapforma szerepet. A XX. sz.-ban a kiscsaládi és a vérségi alapokon nyugvó társasmunkák uralkodó jellege határozta meg. Egyéb munkaszervezeti alaptípusoknak kis jelentőségük volt. 2. Bodrogi nagycsaládos terület (Bodrogköz). A múlt században a terület munkaszervezetét a nagycsaládi munkaszervezet és a hosszúudvarok lokális alapú társas-munkái jellemezték, s más munkaszervezeti alaptípusoknak kisebb szerepük volt. A XX. sz.-ban a kiscsaládi és a lokális alapokon nyugvó társasmunkák uralkodó jellege az egyéb munkaszervezeti alap-formák csekélyebb jelentősége határozta meg a Bodrogköz munkaszervezetét. 3. Északkeleti kiscsaládos terület: (Szatmár, Bereg, Szabolcs m., a Sárreg, a Bódva völgye, s az Abaúj-Zempléni hv.). A vizsgált időszakban a kiscsaládi munkaszervezet, a lokális alapú társasmunkák, bizonyos típusú ledolgozások uralkodnak, a bér munkák kis jelentőségűek. 4. Alföldi kiscsaládos terület (a Dunán inneni terület egyéb részei). A kiscsaládi közösségek bomlófélben lévő munka közössége, a rész műveléshez kötött ledolgozás különböző formái és a bér munkák jellemzik. A társasmunkák jelentősége gazdaságilag csak bizonyos rétegeknél számottevő. (—>még: munkaszervezet, munkaszervezet kutatása). - Irod: Szabó László: Munkaszervezet és termelékenység a magyar parasztságnál a XIX-XX. században (Szolnok, 1968).